

Medlemsinformation 5

- december 1996

Urval av kulturprogram - Upplands-Bro

Olika arrangörer. **Kort presentation.** UKF:s arrangemang sker i samarbete med Studieförb. Vuxenskolan. Våra egna arrangemang och vissa andra finns utförligare beskrivna längre fram. Se för övrigt "Det händer i Upplands-Bro" varannan vecka i Mälarposten. Ofta i DN/SvD. Se också Stockholm This Week och Utflykter & Äventyr; utgives av Sverigehuset. Se också UKF:s Hemsidor på Internet: <http://www.algonet.se/~ukforsk> - med senaste nytt

Lörd. 7 dec från kl 10. Julmarknad i Brohuset. UKF säljer sina produkter

Onsd. 11 dec kl 19.00. Lejongdals slott. Arr. Kultur och Fritid/Upplands-Bro Musiksällskap

Julens sånger och dikter. **Bro d'River Boys** samt **Mary och Stina Svennberg** sjunger svenska och amerikanska julsånger. Kända och okända dikter kring julen av Hjalmar Gullberg, Gustav Fröding m fl. Platsens historia. Kaffe ingår i priset 60:- Begränsat deltagarantal. Förhandsbokning kan göras på telesvar 581 666 35 eller UMS/UKF 582 413 55

Torsd 26 dec, Annandag Jul, kl 16.00. Västra Ryds kyrka.

Orgelkonsert med f.d. domkyrkoorganisten **Gotthard Arnér**. "Historisk orgel" från 1832.

Tisd 31 dec, Nyårsafton, kl 17.00. Kungsängens kyrka

Orgelmusik med **Yvonne Rosell**. Se hela programmet längre fram.

Onsd 1 jan, Nyårsdagen, kl 16.00. Västra Ryds kyrka

Nyårskonsert. Kör, solister, instrumentalister. Se hela programmet längre fram.

Månd. 6 jan kl 18.00. Håtuna kyrka. Arr. UMS/Håtuna församling

Den traditionella Trettondagsmusiken detta år i Håtuna. **Musiksällskapets stråkorkester.** Dir.

Bertil Allerstav. Corellis julkonsert. Ouvertyr av Kraus

Lörd. 25 jan kl 16.00. Jakobsbergsskolans aula Arr. Musikskolorna i Upplands-Bro och Järfälla. Kultur och Fritid, UMS, Musikantum i Järfälla

Musik Direkt. Sveriges största musiktävling. Från klassiskt till rock, från instrumentalt till vokalt, grupper och solister. 13-22 år.

Onsd. 29 jan. kl 19.00. Bro bibliotek. Arr. UKF/Studieförb. Vuxenskolan 40:-

Sigtuna förr och nu. Tema grannkommuner.

Fredrik Styrfält, antikvarie vid Sigtuna museum berättar om "Sigtuna ovan jord".

Sönd. 2 febr. kl 19.00. Kungsängens kyrka.

Kyrkokonsert. Vox Sonora. Mässa för damkör, solister och stråkar.

Onsd. 12 febr kl 19.00. Dagcentralen i Kungsängen, Torget 5. Arr. UKF/Vuxenskol.

Tema arkeo-astronomi. Boyne Valley på Irland. **Jens Tellefsen**, KTH, berättar. 40:-

Sönd. 23 feb. kl 16.00. Kungsängens församlingshem. Arr..UMS/Församlingen/ABF

Musik i Vintertid. Mozart. Schumann m.fl.

Bertil Allerstav klarinett, Mats Liljeholm viola, Johan Westre piano

Onsd. 5 mars, kl 19.00. Biskops-Arnö. Arr. UKF/Folkhögskolan

Ärkebiskopssätet och Håbo-bygden. Cembalomusik i Gotiska salen.

Rektor **Birgitta Östlund** berättar, **Börje Sandén** spelar cembalo.

Kaffe ingår i priset 40:- Tema grannkommuner.

Onsd. 19 mars, kl 19.00. Biblioteket i Bro. Föreningsmöte för UKF

Onsd. 16 april, kl 19.00. Dagcentralen i Kungsängen, Torget 5. Arr. UKF/Vuxenskolan

Almarestäket - ett medeltida frälsegods. **Sigurd Rahmqvist** i forskningsprojektet "Det medeltida Sverige" redogör för sin syn på godset mot bakgrund av sin nyligen framlagda doktorsavhandling. Se utförligare beskrivning längre fram.

Fornborgen vid Draget

- rapport från höstens grävning

OBS. Grävledaren Michael Olaussons officiella rapport är ännu inte skriven. Här följer en preliminär beskrivning och tolkning av de iakttagelser som gjorts.

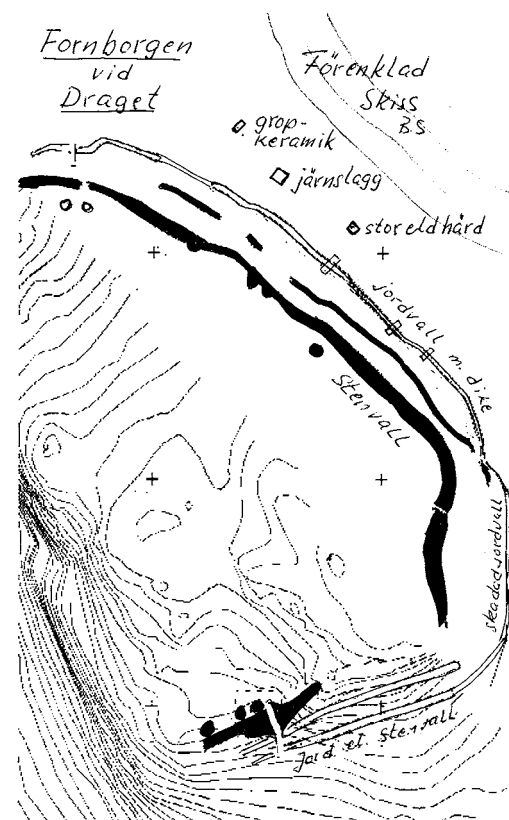
Den s.k. fornborgen är betydligt äldre än man förut ansett

I juni-numret av vår medlemsinformation (96:3) finns en utförlig beskrivning av vårens undersökning. Den slutliga rapporten från Michael Olausson, då också resultaten från höstens provtagningar analyserats, kan vi vänta kring årsskiftet.

Resultaten av laboratorieanalyserna från i våras bekräftar i huvudsak de då gjorda antagandena att anläggningen är betydligt äldre än vad man tidigare ansett. Det är med hjälp av kolrester som åldern bestäms med den s.k. Kol-14- metoden.

Jordvall - härdgrop - kvartsavslag - grönstensyx - sälben

I marken under den uppmärksammade ca 500 m långa jordvallen runt berget har man funnit kolrester i människopåverkade lager från 4000 år f. Kr. Stolphål inne i själva jordvallen visar att den har anlagts ca 1000 år f. Kr. En eldhärd innanför stenmuren är från förromersk järnålder, dvs århundradena närmast f. Kr.

Utanför huvudingången finns lämningar från stenålder, ca 4000 år f.Kr. De består av kvartsavslag, dvs rester från redskapsframställning. I avsaknad av flinta i dessa trakter användes stenar av mineralet kvarts. En bit av en grönstensyx hittades också liksom sälben. Här har människor funnit skydd för nordanvinden vid fiskefärder långt ute i skärgården. Det rör sig troligen inte om en permanent boplats.

När man senare under bronsåldern började gräva vallgraven i anslutning till jordvallen strax utanför huvudingången grävde man rakt igenom stenålderslämningarna. Man anlade också en stor eldhärd alldeles till vänster om uppfartsvägen mot ingången. Den tycks dock inte ha använts särskilt flitigt; kanske var det bara vid högtidliga tillfällen som elden flammade här. Det är inte otroligt att vi kommer att finna en liknande eldplats på andra sidan uppfartsvägen.

Kultplats från bronsåldern? - en stavgård?

Senare, under bronsåldern, har berget kommit att spela en betydelsefull roll av något slag, eftersom man anlagt en jordvall (unik) med tillhörande vallgrav som

avgränsning mot skogen i söder, öster och norr. Mot väster stupar i stället berget mycket brant ner i dalgången. I två av tre utgrävda schakt i jordvallen har vi funnit stolphål efter en palissad. Att det saknas varje tillstymmelse till palissad på det tredje stället förbryllar. Slutsatsen som kan dras är att anläggningen på berget inte har något med försvar att göra, i varje fall inte under bronsåldern. Då borde palissaden ha en mycket kraftig konstruktion hela vägen. Det handlar således inte om en fornborg i traditionell mening. Dessutom finns det (i vår tid) fyra ingångar, och de är inte gjorda för att hindra någon att komma in på området; snarare är de inbjudande. Detta gäller i varje fall huvudingången i söder, den som leder mot det forntida vägsystemet (hålvägar).

En tidigare ofta anförd åsikt att stenomgärdade anläggningar uppe på berg skulle ha en kultisk betydelse kommer nu åter till heders. Jordvallen med sin inhägnad kan då tolkas som en gränsmarkering för ett heligt område; en plats med tabubelagd mark, som kräver ett viss

uppträdande av den besökande. Anläggningen kan vara ett exempel på just den företeelse som det långt senare kom att talas om i den gamla landskapslagen, där lagskrivarna försöker komma tillrätta med gamla hedniska kultbruk och förbjuder dyrkande av bl a resta stenar, heliga lundar och stavgårdar. Det senare tolkas gärna som platser omgivna av staket av något slag.

Ortnamn i området erinrar om gamla gudar

När vi nu talar om bronsålderstid vill jag erinra om en gudom som var mycket populär i Mälardalen (men även på många andra håll i landet) långt före de kända gudarna på vikingatiden, nämligen guden Ull. Hans namn finns bevarat i många ortnamn just här: viken intill heter Ullfjärden (ibland Ullevifjärden), skogen runt om kallas Ullevi skog och längre bort mot brohålet ligger fortfarande en gammal byggnad som heter Ullevi, förutom ett Ullevi i utkanten av Bro samhälle.

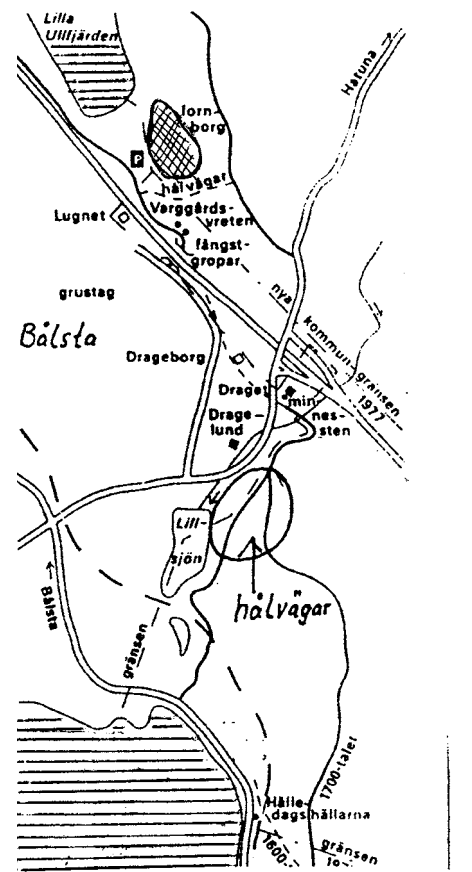
Det går naturligtvis inte att med arkeologiska metoder avgöra om en gud dyrkats här, och i så fall vilken. Att det böra vara en bronsåldersgud styrks av det faktum att dalgången nedanför den heliga platsen var en helt öppen farled vid denna tid. Det markanta berget låg där den var som smalast, och de som färdades landvägen kunde lätt ta sig över vattnet genom att vada.

Stenvallarna

Nu måste genast tilläggas att platsen kan ha utnyttjats för olika ändamål under årtusendenas lopp. Vi vet ännu inte åldern på de två stenvallarna som ligger på bergskanten strax ovanför jordvallen. Michael Olausson sade vid avslutningen av höstens grävning att han gärna vill hitta en möjlighet att kunna datera stenvallarna. Den översta stenvallen är ca 440 m lång, mestadels är den 3-5 m bred. Stenarna ligger dock inte ordnade på något vis, enligt vad vi kan se idag.

I försvarsanläggningar har man som regel byggt upp en mur genom att stapla stenar på varandra. Men här ligger de som ett brett band längs bergskanten. De kan naturligtvis ha utgjort stöd för en stolppalissad på berghällen. Dessutom har årets undersökningar upptäckt en tidigare okänd, mindre stenvall på bergslutningen mellan jordvallen nedanför berget och stenvallen på bergskanten. Den är nästan lika lång men mestadels täckt av mossa, till skillnad från stora stenvallen.

Michael utesluter inte att dessa kan ha haft något med försvar att göra, i så fall i en annan tidsperiod än jordvallens bronsålder.

Amatörarkeologernas arbete under hösten

Under sammanlagt 7 dagar (3 helger) under oktober har amatörarkeologer från Stockholms län fortsatt sina undersökningar i området både innanför och utanför murarna och jordvallen. Intresset att delta har varit mycket stort; de sista dagarna infann sig över 20 grävare, lite väl många för att alla skulle få helt meningsfull sysselsättning. För nya deltagare är det intressant att lära sig och se hur det går till.

Gravrösen - eller vad?

Vid grävningen i maj undersöktes två stenrösen strax innanför huvudingången. I den ena hittades två "gravgömmor" i utkanten av stenröset. Den ena innehöll enbart rester av brända skallben av en vuxen och ett barn, den andra innehöll rester av större ben från en vuxen och ett barn. Det andra stenröset innehöll ingen begravning. Under hösten undersöktes ytterligare två rösen invid de andra. Vare sig här eller vid ett stenröse i andra änden av området kunde vi finna tecken på begravning. Dateringen blev ca 1000 år f. Kr.

Man talar ibland om att det skulle finnas ”symboliska gravar”, om vars funktion i kulten man ingenting vet. Min personliga tanke om de två, ca 40-50 cm stora gravgömmorna är, att man velat begrava några kära anhöriga på en särskilt uppmärksam plats. I kristna kyrkor har ju vissa personer sin gravplats i golvet och inte ute på kyrkogården.

Iakttagelser och fynd utanför det tidigare kända fornminnesområdet

Som nämndes i juni-numret hittades av en tillfällighet flera krukskärvor av s.k. gropkeramik, en teknik som tillämpades i en mycket tidig form att stenålderskrukor. De låg helt öppet i en plogfåra som gjorts i samband med skogsplantering i dalgången mellan fornborgsberget och nästa berg. Några grupper fick nu i uppdrag att ta upp schakt i närheten; det borde finnas något i marken på det begränsade området det var frågan om. Snart kom det fram en stor eldhärd med ca 2 m diameter. Här togs kolprover, som nu är föremål för datering på laboratoriet. Ett stycke därifrån hittades ganska mycket järnslag, vilket talar för att det funnits en smedja för järnbearbetning någonstans i närheten.

Platsen för dessa fynd är idealisk för bosättning i en strandsluttning ner mot den forntida Ullfjärden, som vid denna tid låg 25-35 m högre än nu.

Vetenskaplig rapport - fortsatta grävningar nästa år?

Vi väntar med spänning på vad analyserna av höstens fynd ger för resultat och vad Michael Olausson kan komma fram till för tolkningar, när han nu är sysselsatt med att jämföra sina iakttagelser och erfarenheter med andra utgrävda platser. Ostridigt tycks vara att platsen har en mycket högre ålder än vad man tidigare ansett och att undersökningarna gett oss en ny historia genom de första exemplen på platser i Upplands-Bro, där stenåldersmänniskor varit verksamma. De stenåldersfynd som gjorts tidigare har varit några få lösfynd, som troligen tappats i vattnet när stenåldersmänniskor färdats mellan holmarna långt ute i skärgården.

Rösaringsprojektet

Länsmuseet driver projektet med Peter Bratt som ledare. UKF ingår i ledningsgruppen och Stockholms läns hembygdsförbunds arkeologisektion medverkar med personal.

En sammanfattning av Peter Bratts projektbeskrivning finns att läsa i Medlemsinfo 1996:3. Projektet inleddes under våren med en sammanställning av befintligt arkivmaterial, varvid UKF:s lantmäterikartor och vissa andra uppgifter kring området kunde utnyttjas.

Specialinventering

Under sommaren avslutades den specialinventering som jag berättade om i Medlemsinfo 1996:4. Rolf Rydén från Riksantikvarieämbetet har tillsammans med sammanlagt 10 amatörarkeologer finkammat ungefär ¾ av Låssa socken under 9 dagar i jakt på ev oupptäckta fornminnen. Vi har hunnit med 1-1,5 kvkm om dagen. Det var inte mycket nytt vi hittade. Kända fornminnen inspekterades och uppgifterna om dem kontrollerades. Mest intressant är några spännande stensättningar vid 5 m nivån nedanför torpet Leran; de kan möjligen vara rester av bryggor, som kan ha haft anknytning till kultplatsen uppe på åsen.

Kartering

Under oktober månad fortsatte i stort sett samma arbetsgrupp med kartläggning av ett större gravområde öster om Stora Ekeby. Under våren skall karteringen fullbordas och då skall också området kring de förmenta bryggorna kartläggas och undersökas.

Kommande undersökningar

I planerna för 1997 ingår också en provgrävning under sommaren på det område där själva boplatsen anses ha legat. Resultatet av den undersökningen ligger till grund för ev forstatta grävningar 1998.

Amatörarkeologerna i länet kan se fram emot en intressant säsong med grävningar både i länsmuseets och riksantikvarieämbetets regi.

UKF:s offentliga aktiviteter

Tema - våra grannkommuner.

Vi fortsätter denna termin med **Sigtuna och Håbo**.

Onsd. 29 jan. kl 19.00. Biblioteket i Bro Centrum. 40:-

Sigtuna förr och nu. *Fredrik Styrfält*, antikvarie vid Sigtuna museum och nybliven ordf. i Sigtuna hembygdsförening kommer att berätta om "staden ovan jord". Vi går väl alla då och då längs Sveriges äldsta gata och funderar över hur livet gestaltat sig här under 1000 år. För några år sedan var Sten Tesch hos oss och berättade om de arkeologiska undersökningarna. Fredrik Styrfält berör naturligtvis de senaste fynden i jorden, men framför allt är det historien om staden så som den nu framträder i byggnader och minnesmärken, vi är intresserade av denna kväll.

Onsd. 5 mars kl 19.00. Biskops-Arnö, Håbo kommun. 40:-

Ärkebiskopssätet och Håbo-bygden - Cembalomusik i Gotiska salen.

Rektor *Birgitta Östlund* berättar och visar oss runt. Vi dricker kaffe i det medeltida köket.

Kvällen avslutas med att *Börje Sandén* spelar cembalo i Gotiska salen, det enda profana rummet med gotiska valv från 1300-talet.

Vi försöker ordna bilskjuts för de som inte har egen bil. Ring UKF 582 405 15 el telesvar 582 413 55 om du behöver skjuts eller kan erbjuda skjuts. Förhandsanmälan är inte nödvändigt men hör gärna av dig så vi vet hur många som tänker komma.

Om du vill få tag på fakta om Biskops-Arnö innan studiebesöket kan du läsa vår Hemsida på Internet.

Det medeltida Almarestäket - senaste forskningen redovisas

Onsd. 16 april, kl 19.00. Dagcentralen i Kungsängen, Torget 5. Arr. UKF/Vuxenskolan. 40:-

Almarestäket - ett medeltida frälsegods. *Sigurd Rahmqvist* vid forskningsprojektet "Det medeltida Sverige" redogör för sin syn på godset mot bakgrund av den nyligen framlagda avhandlingen. *Sigurd Rahmqvist* har lyft fram en tidigare ej beaktad sida av säteribildningarna i Uppland. Han framhåller vilken viktig kraft i samhället de fria bönderna utgjorde och vilken politisk styrka som låg hos häradstinget, som därför kunde förhindra att säterier bildades med olagliga metoder. Svensk allmoge blev aldrig livegen, såsom den var i praktiskt taget hela övriga Europa. Alf Åberg: "en elegant och lärd avhandling ... en imponerande forskning"

Almarestäkets rika historia har vi många gånger berört, senast genom de marinarkeologiska undersökningarna och dateringen av stockar från 1300-talet. Du kan läsa om dessa i vår skrift Kultur & Historia (40:-). (eller Hemsidan på Internet) Dessutom är Stäkets förhållande till Stockholms blodbad utförligt behandlad i vår bok Vad hände egentligen? 1, 1990. Dessutom har vi många värdefulla upplysningar samlade i våra databaser i form av gårdshandlingar, ortnamnsarkivets 311 uppteckningar, ett antal jordeboksuppgifter från olika tider, samtliga upplysningar i Antikvariskt Topografiskt Arkiv m.m.

Tema - "arkeo-astronomi"

Onsd. 12 febr. kl 19.00. Dagcentralen i Kungsängen. Torget 5. Arr UKF/Vuxenskolan. 40:-

Knowth och Dowth. Forntida gravhögar med astronomisk innebörd. Boyne Valley på Irland. Jens Tellefsen, KTH, berättar.

Under hösten 1996 berättade Jens om Stonehenge, Newgrange och våra egna megalitgravar i Falköpingsområdet, alla är forntida minnesmärken med astronomisk innebörd. Nu fortsätter han med de två märkliga gravhögarna i Boyne Valley på Irland.

Till hösten räknar vi med att han återkommer med redogörelser för forntida vägkonstruktioner i Syd- och Nordamerika. De är av särskilt intresse med tanke på vår processionsväg vid Rösaring.

Föreningsmöte 19 mars, Bro bibliotek kl. 19.00

- arbetsgrupperna berättar om sitt arbete.

UKF blir 10 år 1997

Styrelsen inbjuder alla medlemmar till Bro bibliotek, då bl a våra arbetsgrupper får tillfälle att visa vad som gjorts och vad som är på gång. Vi vill också diskutera med medlemmarna hur vi skall uppmärksamma det faktum att föreningen blir 10 år 1997. I styrelsen har vi funderat på att anordna en utställning kring föreningen och dess arbete. I samband därmed skulle vi vilja anordna ett seminarium med gästföreläsare, som ger sin syn på Upplands-Bro ur såväl historiska som allmänt samhällseliga aspekter. Det finns också andra sätt att högtidlighålla tio års ganska intensivt arbete. Kom med idéer.

Mötet kan ses som ett avstamp inför 10-årsfirandet. Styrelsen hoppas att så många som möjligt av våra lokalhistoriska forskare kan ställa upp denna kväll, vare sig forskningen sker enskilt eller i grupp. Vi vill få en uppfattning om vad vi skall presentera på utställningen och seminariet. Tidpunkt och övriga former för 10-årsjubileet bör vi också diskutera. Kom också med förslag på program för föreläsningar, studiebesök och exkursioner.

Låt UKF få ta del av dina lokalhistoriska studier och funderingar

Vi vill också inbjuda alla dem som, utan styrelsens vetskap, bedriver studier i ämnen som ligger inom UKF:s intresseområde att komma och berätta härom. Vi vill gärna hjälpa till med att publicera det på lämpligt sätt, kanske i vår bokserie Vad hände egentligen? Kortare uppsatser kan med fördel publiceras i detta medlemsblad eller ges som bilaga, såsom sker denna gång, där vår ordf. Curt Dahlgren har dokumenterat det väsentligaste från sin föreläsning för en tid sedan.

Mindre faktaupplysningar har sin givna plats i våra växande databaser; jag tänker närmast på ort- och personuppgifter.

Vad hände egentligen? - inte bara en bokserie - Vad hände egentligen i Kungsängen 19 juni 1743?

Inför julen vill jag påminna om att hembygdsböcker kan vara lämpliga julklappar. Vår serie Vad hände egentligen? vill, som namnet anger, berätta lite mer än vad huvudboken Det hände i Upplands-Bro kunde förmedla. Denna är sedan många år slutsåld och det har länge talats om en ny och utvidgad upplaga. Om hur det går med det vet jag inget i skrivande stund. Våra hittills utkomna tre delar kan inte ersätta huvudboken, men de är ett fördjupande komplement. Som bilaga får du en kopia av ett reklamblad för böckerna. Det innehåller också en beskrivning av UKF:s målsättning, som kan vara värd att erinra sig inför vår 10-åriga tillvaro.

Du kan köpa böckerna på biblioteken eller beställa dem per telesvar 582 413 55. Lörd. 7 dec. finns UKF med som utställare vid julmarknaden i Brohuset (invid biblioteket). Vi behöver verkligen sälja våra böcker eftersom de är den viktigaste inkomstkällan för föreningen. Uppmana gärna vänner och bekanta att förvärva UKF:s skrifter.

Dalupproret 1743 i ny belysning

Beträffande del 3, Dalupproret 1743 - "Stora daldansen", bör det framhållas att framställningen inte skildras ur ett lokalt perspektiv, så som det görs i den av Dalarnas hembygdsförbund samtidigt utgivna boken "Fem tusen man från dalorten sprang". Vår bok är en omfattande skildring av händelsen, stödjande sig på ett 50-tal historiska handlingar. Dessa återges i moderniserad språkform med avsikten att läsaren själv skall kunna bedöma om detta daluppor verkligen har skildrats på ett rättvisande sätt.

Av det bilagda bladet framgår att prof. Alf Åberg menar (i SvD "under strecket") att boken kastar nytt ljus över händelsen. Det är just demonstranternas skriftliga förklaring i Kungsängen om avsikten med marschen mot Stockholm, som visar att de viktigaste skälen inte skulle vara de som historiker ännu 1993 normalt brukar framhålla. "Tibble-dokumentet" innehåller således inte ett ord om klagomål över höga skatter eller missväxt och hungersnöd, såsom alltid brukar

framhållas som främsta skäl, så även i den allra senaste historieboken av Herman Lindqvist. Det är faktiskt enbart storpolitiska krav man prioriterar vid detta tillfälle. Vid de protokollförda förhandlingarna med regeringen intar de också de tre första punkterna.

Offentlighetsprincipen

Två av de viktigaste frågeställningarna, som demonstranterna lyfter fram i första hand, är synnerligen aktuella i våra dagar. Allmogen ville 1743 få tillgång till riksdagens protokoll. Just under den s.k. Frihetstiden, var bondeståndet utestängt från alla viktiga beslut i riksdagen. Nu ville man åtminstone få läsa protokollen. Där stod dock så generande saker för regering och riksdag, att kraven inte kunde tillgodoses. När den folkliga politiska processen åter kom igång efter massakern på Gustav Adolfs torg kom mycket riktigt Europas liberalaste tryckfrihetsförordning till stånd, intimt förknippad med offentlighetsprincipen.

Riksdagsmännens ansvar inför sina väljare

Storheten i de folkliga tankegångar som kommer till uttryck i en av Tibble-dokumentets punkter hade jag ännu inte klar för mig, när boken skrevs 1993. Idén om att bönders och borgares riksdagsmän skulle vara ansvariga inför sin hemmaopinion har framställts som en lära uppkommen i England. Men 1995 kom en översättning till svenska av den brittiska historieprofessorn Michael Roberts bok "Sverige under Frihetstiden". Där menar han att idén uppkommit under 1740-talet hos den svenska allmogen. I Tibble-dokumentet motsätter man sig regeringens krav att stanna vid Stäket av den anledningen att deras förhandlare i Stockholm skulle ha mycket närmare väg för att rådslå med allmogen om man forsatte ända till stadsgränsen: "så att berörda fullmäktige hava så mycket kortare väg och bättre lägenhet, att med allmogen rådpläga".

Man skulle bra gärna vilja veta vem eller vilka allmogeledare det var, som vid gästgivargården i Tibble var så påverkade av upplysningstidens anda, att de formulerade sig så klart i en fråga, som nyss lämnat filosofernas penna. När allmogedemonstrationen slagits ned förklarade riksdagen att allmogens idé var alldeles befängd. Om riksdagsmännen skulle vara tvungna att ta hänsyn till vad deras valmän ("principaler") begärde skulle ju riksdagsmännen förlora sin suveränitet.

Europa-parlamentet

Man frågar sig hur våra ledamöter i Europaparlamentet ställer sig i den sist omnämnda frågan. Och att det finns problem med offentlighetsprincipen ute i Europa har vi hört många gånger de senaste åren. Nog är det intressant att se hur dessa frågor diskuterades på 1740-talet med fara för livet. En borgare som fortsatte allmogens diskussioner dömdes till livstids fängelse. Många allmogemännen själva fick sätta livet till antingen vid militärens angrepp eller genom avrättning.

Andra kulturprogram vintern 1996-97

Musiksällskapet, Musikskolan, Kyrkan står för ett rikt utbud av musik.

Se första sidan - kronologisk ordning. Här lämnas några ytterligare kommentarer.

Arrangemangen sker ofta i samarbete med kommunen och/eller något bildningsförbund.

Musiksällskapet - Musikskolan

Onsd. 11 dec kl 19.00. Lejonsdals slott. Arr. Kultur och Fritid/Upplands-Bro Musiksällskap

Julens sånger och dikter. Bro d'River Boys samt **Mary och Stina Svennberg** sjunger svenska och amerikanska julsånger. Kända och okända dikter kring julen av Hjalmar Gullberg, Gustav Fröding m fl. Platsens historia. Kaffe ingår i priset 60:- Begränsat deltagarantal.

Förhandsbokning kan göras på telesvar 581 666 35 eller UMS/UKF 582 413 55

Bro d'River Boys har sjungit i och utanför kommunen sedan 1970-talet. I början sjöng den Negro Spirituales (därav namnet), sedan 1978 har den ägnat sig mycket åt Barber Shop singing.

Hela tiden har dock svensk repertoar stått på programmet, med viss tonvikt på Bellman. Många svenska sånger framförs i arrangemang framtagna för gruppens egna röster.

Julprogrammet har utvecklats och utökats under många år. Förra året gjordes det i Gotiska salen på Biskops-Arnö. En inspelning därifrån sändes i Närradion ett antal gånger förra julen.

Det är många år sedan UMS gjorde musik på Lejongdal för allmänheten. Det var här vi började på allvar med de framgångsrika herrgårdskonserterna i början av 70-talet. Slottet med sin konferensanläggning har bytt ägare ett par gånger sedan dess. Vid denna konsert får vi ta del av platsens såväl nya som äldre historia.

Månd. 6 jan kl 18.00. Håtuna kyrka. Arr. UMS/Håtuna församling

Den traditionella Trettondagsmusiken detta år i Håtuna. Musiksällskapets stråkorkester. Dir.

Bertil Allerstav. Corellis julkonsert. Ouvertyr av Kraus

Musiksällskapets stråkorkester har sedan det tidiga 70-talet regelbundet gjort musik denna dag i någon av kommunens sex kyrkor. En stående programpunkt har varit Corellis julkonsert.

Lörd. 25 jan kl 16.00. Jakobsbergsskolans aula Arr. Musikskolorna i Upplands-Bro och Järfälla. Kultur och Fritid, UMS, Musikantum i Järfälla

Musik Direkt. Sveriges största musiktävling. Från klassiskt till rock, från instrumentalt till vokalt, grupper och solister. 13-22 år.

Sönd. 23 feb. kl 16.00. Kungsängens församlingshem. Arr..UMS/Församlingen/ABF

Musik i Vintertid. Mozart. Schumann m.fl.

Bertil Allerstav klarinett, Mats Liljeholm viola, Johan Westre piano

Musik i kyrkan

ORGELKONSERT I VÄSTRA RYDS KYRKA KL.16

Annandag Jul, 26/12 1996

F.d.domkyrkoorganisten **professor GOTTHARD ARNÉR** spelar på den, historiska orgeln i V. Ryds kyrka. Orgeln är byggd av P.Z.Strand år 1832 och restaurerad av orgelbyggare Tomas Svenske år 1991

NYÅRSBÖN I KUNGSÄNGENS KYRKA KL.17. Tisd 31/12 1996

Lars-Erik ROSELL Det gamla år förgånget är
(f.1944) (Sv.ps.514)

Max REGER Pastoral
(1873-1916)

Hugo DISTLER Nun komm', der Heiden Heiland
(1908-1942) Världens Frälsare kom här, sv.ps.112,

Joh.Seb.BACH Nun komm', der Heiden Heiland@
(1685-1750) (Peters nr 45)

Nun komm", der Heiden Heiland
(Peters nr 47)

Joh.Seb.BACH Das alte Jahr vergangen ist

Orgel: Yvonne Rosell, Andakt: ,Gert Olsson

NYÅRSKONSERT I VÄSTRA RYDS KYRKA KL.16 1/1 1997

Bernhard SCHMID d.ä. (1535-1792) Passomezzo och Saltarello (Orgel)

G.F.HÄNDEL (1685-1759) Meine Seele hört im Sehen
(Aria f.sopran, soloviolin, cembalo)

Max REGER (1873-1916) Fyra mariasånger

Peter CORNELIUS (1824-1874) Ur Mässa i d-moll f.damkör, solister och stråkar:

Et incarnatus est och Gloria

Benjamin BRITTEN (1913-1976) That yongë child - Balulalow

Lars-Erik ROSELL (f.1944) Vaggsång

Ingvar LIDHOLM. (f.1921) Madonnans vaggvisa

Max REGER Marias vaggång

Felix MENDELSSOHN (1809-1847) Andante con moto tranquillo ur Pianotrio nr 1 i d-moll

Joh.Seb.BACH (1685-1750) Ur Juloratoriet del IV för Nyårsdagen: "Eko-arian"

Medverkande: VOX SONORA (damkör)

Christina Andréasson, sopran; Birgitta Magnusson, "eko"; Ann-Kathrin Wigren, violin; Anna Rosell, violin; Bertil Allerstav, viola, blockflöjt; Johan Kyllmar, violoncell; Lars-Erik Rosell, piano, cembalo; Yvonne Rosell, orgel, körledare.

Vad hände egentligen?

Tredje boken

Dalupproret 1743

"Stora daldansen"

Av Börje Sandén

Prof. Alf Åberg skriver

om boken:

**"Nytt ljus över dal-
dansens blodbad".**

**"Inget uppror mot
staten"**

**En demonstration som banar väg
för tryckfrihetsförordning och
den svenska offentlighets-
principen.**

Pris 180:- färgillustrerad

**Upplands-Bro Kulturhistoriska
Forskningsinstitut**

**Upplands-Bro Kulturhistoriska
Forskningsinstitut**

Forskar om din hembygd

Föreläser om resultat och nyheter

Producerar böcker inom våra ämnesområden

Föreläsningar av medlemmar och gästföreläsare

Projektgrupper kring gårdsarkiv, ortnamn o.dyl.

Studiecirklar i gamla handstilar, arkivalier,

Bygger upp databaser med orthistoria

Sänder fyllig medlemsinformation 4-5 ggr om året

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut (UKF) är en sammanslutning av amatörforskare inom det kulturhistoriska området. Medlemmarna ägnar sig åt såväl arkivforskning, ortnamnsforskning och historieforskning som arkeologi och marin-arkeologi. En förening driver institutet och den har i dag ca 240 medlemmar.

Vår förhoppning är att UKF skall kunna fungera som en katalysator och göra det möjligt för forskningsintresserade människor att delta i en stimulerande verksamhet. Institutet har, i jämförelse med traditionella forskningsinstitut, en unik ställning genom att forskningsarbetet bedrivs idellt. Det möjliggör genomförandet av projekt som annars inte skulle kunna komma till stånd av kostnadsskäl.

Målsättningen är att sprida kunskap om rön från det kulturhistoriska forskningsområdet och stimulera intresset för forskning överhuvud taget. Noteras bör att verksamheten inte är strikt bunden till kommunen även om många forskningsprojekt berör företeelser i Upplands-Bro.

En värdefull tillgång för UKF är att medlemmarna representerar olika kompetens-områden. Vi har ett brett urval av yrken representerade. Denna blandning av yrkeskategorier möjliggör kreativa grepp på gamla frågeställningar och ger goda förutsättningar att genomföra tvärvetenskapliga studier och projekt.

Det är vår förhoppning att Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut med sina ideellt arbetande amatörforskare från vitt skilda områden skall kunna bli ett värdefullt komplement till de traditionella forskningsinstitutionerna.

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut

Börje Sandén